

der holde saa overordentlig stærkt paa, hvad de kalde, men rigtignok feilagtig kalde, at udvide den ringest stillede Landalmues politiske, kommunale og borgerlige Myndighed og Magt. Det maa forbause mig, at de derimod tro, at vi ikke bør udvide dens materielle Magt, som egentlig forekommer mig at være det Allervigtigste, da den danner Grundvillkaaret for at kunne bruge den anden. Naar, det er billigere selv at putte de 13½ eller 18 Millioner i Lommen og affpise de Andre med en udvidet politisk og kommunal Myndighed! Lad dem have den at bære paa, vi Andre beholde Millionerne for Fæstefamilierne og deres Paarørende osv. Dette vide vi, hvad er. Det Andet derimod kan man tage for, hvad man vil. Det kan være ypperlige Valgprogrammer at sige, at disse høie Føll paa Rigsdagen ikke unde Menigmand nogenformhelt videre politisk eller kommunal Myndighed, end han har, hvortil, naar man siger til den samme Menigmand: Vi unde Ser Lov og Del i Millionerne, skal saadan Dale naturligtvis kaldes høiere Snak, aristokratisk, folkefjendtlig maasse endog saa, — thi vi alene, vi Fæstebønder have Krav paa ikke alene vore Føreses, Dplyseres, Beilederes, men ogsaa hele Samfundets dyrefjæbte Belvillie. Dette vil jeg ikke give min Stemme til. Jeg skal tilraade Alle, som nogenlunde dele, hvad jeg her har udtalt, at stemme mod Flertallets Undringsforslag under Nr. 30, 31 og 32 og holde paa Regjeringens Forslag og derimod ved deres Stemme i alt Fald at støtte den Tanke, som er nedlagt i mit Undringsforslag til § 20. Det skulde være mærkeligt, om dette Forslag ikke skulde lide, naar man kom til at undersøge det nøiere i Enkelthederne, af Brøst, Feil og Ufuldkommenheder. Det trænger vistnok til Udvidelser i mange Retninger og maasse i det Hele taget til flere betryggende Forskrifter i en og anden Retning; men dette kan jeg ikke tillægge saa overordentlig stor Vægt, især som Sagen nu ligger for, da det jo, om det bliver indlemmet i Lovforslaget, vil kunne tages senere under Overveitelse ved en anden Leilighed. Jeg skal dog lige fuldt gjøre min Undskyldning i saa Henseende. Det har nemlig ikke kunnet falde mig ind at

tro, at jeg besad den fornødne Dygtighed og Indsigt i vor Landbolovgivning og vore Landboforhold, thi jeg har været i den naive Tro, siden jeg blev Rigsdagsmand i 1858, at der var noget Omraade, som man kunde tro det overflødigt at sætte sig videre ind i, var det vor Landbolovgivning, fordi Kundskaben dertil er saa overmaade stærkt repræsenteret her i Rigsdagen. Det gjør mig saaledes ondt at maatte optræde i Grunden som en Slags Dilettant eller Prøvekunstner (En Stemme: Eller Fuffler!) ja, man kan ogsaa sige: Fuffler, lad gaa! Men de ærede Medlemmer ville ogsaa indrømme, at det ikke er saa sjeldent, at selv meget store Lovgivere her i Salen, meget indflydelsesrige Medlemmer, ere komne med et Forslag, som er blevet i den Grad, som man siger, formelt hugges til Pluffisk, at Bedkommende maatte love Bod og Bedring og Omdannelse deraf til næste Gang, og saa har ladet det opstaa i et følgende Forslag som en Fugl Fønix. Jeg siger kun dette i Forudsølelsen af, at det næsten vilde være utroligt, hvis Forslaget ikke skulde lide af mange Brøst og Mangler. Men en Fuldkommenhed har det, nemlig at det kan tjene som Udtryk for, at vi her ikke ville gjøre Statens Ret, Medlemsrets eller Overeiendomsret i det frigjorte Majoratsbøndergods gjældende uden at give hele Bondealmuen Lov og Del i det Udbytte, som følger dermed. Har Bondestanden eller Fæstebondestanden, hvad man nu vil kalde den, ingen Medlemsrets, som man har kaldet det, men har Staten det, saa begaar Staten Uret mod de andre trængende Samfundsklasser ved ikke at bruge de Midler, som den i Kraft af denne Ret faar, til Understøttelse for dem, som nærmest trænge til saadan offentlig Understøttelse. Det er netop dette Gne, som mit Forslag er tjenligt til at udtrykke. Jeg har kun dvælet saa længe ved Muligheden af, at det lider af Ufuldkommenheder, for at man ikke ved en Skjævhed eller Ufuldkommenhed eller Redaktionsbemærkning skal komme bort netop fra den deri nedlagte Grundtanke. Dermed vil jeg henstille i alt Fald Tanken til Thingets Overveitelse, og jeg skal selvfølgelig være saa medgjørlig som mulig med Hensyn til Forslagets endelige Redaktion, forsaavidt der